

A TANULÁSI CÉLOK VIZSGÁLATA AZ ANGOL NYELVTANULÁS TÜKRÉBEN

Bacsa Éva

Kis Bálint Református Általános Iskola, Szentes

Egy svéd iskolai program tapasztalatai keltették fel az érdeklődésemet a tanulási célok tanulmányozása iránt. A program, amely elsősorban az önszabályozó tanulás elméletére épül, fontos szerepet szán a célok megfogalmazásának a tanulási folyamatban, s erre tanítja meg a diákokat már a tanulmányaik kezdetén.

A tanulási célok kutatása az utóbbi évtizedekben vált jelentőssé a nemzetközi szakirodalomban. A motiváció-kutatásból indult el, s egy teljesen új területet tár fel a pedagógiai kutatásban. A hazai kutatások több szinten is érintik ezt a területet, de a nemzetközi kutatásokhoz hasonló, a konkrét cél és célorientáció kutatás még várat magára.

Dolgozatomban 7. évfolyamos diákok (n=219) tanulási céljait és célirányultságát az angol nyelv tanulásával kapcsolatban vizsgáltam. Két mérőeszköz – egy kérdőív és egy tudásszintmérő teszt – segítségével igyekeztem feltárni a nyelvtanulás mögött rejlő célok struktúráját, a nyelvtanulás iskolai kontextusát, s a tanulók nyelvtanulással kapcsolatos meggyőződéseit, s annak gyakorlatát. A tudásszintmérő teszt háttérváltozóként szerepelt a vizsgálatban.

A kérdéssorok különböző szempontból ugyan, de ugyanazt a problémát járták körbe. Milyen tanulási célok, és célirányultság húzódhat meg a nyelvtanulás mögött? A több lépésben történt statisztikai eljárások eredményeinek elemzése során egy viszonylag jól körülhatárolható kép rajzolódott ki a tanulók nyelvtanulással kapcsolatos célirányultságairól.

A nyelvtanulás hátterében megtalálhatók az elsajátítási és teljesítménycélok, s azok jól elkülönülnek egymástól. Megállapítható, hogy szignifikánsan magasabb rangátlatot kaptak a teljesítménycélok, mint az elsajátítási célok. A tanulási célokhoz szorosan kapcsolódnak a nyelvtanulás eredményességéről kialakult meggyőzések. A tanulók eredményesebbnek tartják az iskolai tapasztalatokon alapuló, elsősorban a magántanárt előnybe részesítő tanulási lehetőségeket, mint az önálló, érdeklődésre alapozott, önfejlesztő tanulást.

A diákok saját nyelvtanulásukkal kapcsolatos meggyőződése és a nyelvgyakorlás gyakorlata már többrétegű. Ez esetben is megjelennek az elsajátítási célokat feltételező meggyőzések, s a teljesítmény-központú célokra utaló iskolai tapasztalatok preferenciái. Itt azonban megjelenik egy harmadik csoport, a teljesítmény- vagy kudarckerülő meggyőződés és gyakorlat. Az eredmények mögött, két esetleg három részminta megjelenése lehet a magyarázat. Ezt a koncepciót a teszteredmények bimodális eloszlása is megerősítheti. A kutatások sora bizonyítja, hogy az iskolai kontextus nagy szerepet játszik a célirányultság kialakulásában. A vizsgálat ez esetben kimutatta, hogy a hagyományos és a korszerűbb módszerek markánsan elkülönülnek egymástól, s az átlagok azt jelzik, hogy a hagyományos módszereket szignifikánsan gyakrabban alkalmazzák a nyelvi órákon, ami elsősorban a teljesítménycélok kialakulásának kedveznek.